

36800 Nota over de toestand van 's Rijks Financiën

Nr. 98 Brief van de ministers van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport, van Langdurige Zorg, Jeugd en
Sport, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en
Werk en Participatie en van de staatssecretaris
van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 april 2026

Uw Kamer heeft op 26 februari 2026 middels het lid Stoffer c.s. via een motie de regering verzocht voorafgaand aan alle voorgenomen maatregelen die ingrijpen op de portemonnee van mensen in de sociale zekerheid en zorg de gevolgen daarvan voor kwetsbare groepen in kaart te brengen.¹ In deze brief geeft het kabinet aan hoe de uitvoering geeft aan de motie. Daarnaast is bij het begrotingsdebat VWS toegezegd in deze brief in te gaan op hoe we deze analyses betrekken bij de aanwending van de enveloppe tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken van € 350 miljoen die in het Coalitieakkoord beschikbaar is gesteld (CA 33).

Nederland vergrijst en het aantal arbeidsongeschikten neemt toe. Dit zet druk op het stelsel van de sociale zekerheid en de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning. Er zijn simpelweg niet genoeg zorgprofessionals om in de groeiende vraag naar zorg te voorzien. Om deze stelsels nu en in de toekomst toegankelijk te houden en van goede kwaliteit, zullen we maatregelen moeten treffen. Het treffen van deze maatregelen zien we als verantwoordelijkheid voor alle Nederlanders. Deze noodzakelijke keuzes kunnen forse consequenties hebben en dat realiseert het kabinet zich.

De zorgen die uw Kamer heeft over de stapeling van deze keuzes voor specifieke groepen hebben we goed gehoord. Het kabinet ziet het als haar taak om de maatregelen zorgvuldig vorm te geven, waarbij oog is voor het totale effect van de maatregelen op het besteedbaar inkomen. Naast de in deze brief geschetste aanpak zal het kabinet de komende periode in gesprek gaan met sociale partners, mensen in een kwetsbare positie, zowel vanwege gezondheid als financiële situatie, en het zorg- en welzijnsveld om hen goed te horen, zodat ons beeld van wat er nodig is zich verder kan vormen.

¹ Kamerstukken II 2025/26, 36 848 nr. 79

Vormgeving analyse

De maatregelen vragen om een nadere analyse van de effecten op mensen, zodat we de feitenbasis scherp hebben. Bijvoorbeeld om te weten bij wie de maatregelen precies terecht komen en wat de impact daarvan is op het besteedbaar inkomen. We geven de analyse op twee manieren vorm.

Allereerst kijken we met behulp van CBS-microdata hoeveel huishoudens te maken krijgen met één of meerdere maatregelen, hoe groot de effecten daarvan zijn en welke impact dat heeft op het besteedbaar inkomen. Met de microdata kunnen we op basis van werkelijk gebruik van diverse regelingen op persoonsniveau een scherp beeld vormen over de effecten en samenloop van maatregelen. Hierbij zal aandacht zijn voor de spreiding van de effecten voor verschillende groepen. Daarnaast maken we o.b.v. voorbeelden inzichtelijk hoe de effecten van verschillende maatregelen eruit zien voor specifieke voorbeeldsituaties. Hiervoor kijken we in ieder geval naar mensen in de WIA, gepensioneerden en situaties waarbij sprake is van een chronische ziekte en/of beperking, omdat de verwachting is dat maatregelen met name voor deze groepen cumuleren. Bij het uitwerken van de voorbeeldsituaties betrekken we de motie Lahlah c.s. van 19 maart 2026², die de regering verzoekt het Nibud te betrekken bij de doorrekening van de kabinetsplannen. Daarbij bezien we in hoeverre we met de brede analyse tegemoetkomen aan de motie Dobbe c.s. van 9 maart 2026³, die de regering verzoekt de gevolgen van het coalitieakkoord voor mensen met een beperking onafhankelijk in kaart te laten brengen. De effecten worden inzichtelijk gemaakt voor de structurele situatie waarin alle maatregelen zijn ingegaan.

In de analyse nemen we de maatregelen mee, op het gebied van zorg en sociale zekerheid, die direct effect hebben op het besteedbaar inkomen. Dit doen we voor zowel de maatregelen uit het coalitieakkoord als voor eerder voorgenomen maatregelen. De analyse bestaat daarom uit de volgende maatregelen:

Sociale zekerheid

- Verlagen maximum dagloon met 20%;
- Afschaffen tegemoetkoming arbeidsongeschikten;
- Duurverkorting, aanscherping referte-eis en vertraagde opbouw WW;

² Kamerstukken II 2025/26, 36 800 XV nr. 52

³ Kamerstukken II 2025/26, 36 800 XVI nr. 174

- Afschaffen IVA-uitkering.

Zorg- en welzijn

- Verhogen, indexeren en trancheren eigen risico;
- Invoeren eigen bijdrage wijkverpleging;
- Selectie van geneesmiddelen uit het basispakket;
- Verlagen vermogensgrens zorgtoeslag naar heffingsvrij vermogen;
- Huishoudelijke hulp uit Wmo2015 met vangnet;
- Invoeren inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo2015;
- Invoeren eigen bijdrage Jeugdwet.

Fiscaliteit/Zorg

- Afschaffen fiscale regeling aftrek specifieke zorgkosten, inclusief tegemoetkoming specifieke zorgkosten en de doorwerking op toeslagen.

Het zal niet voor alle bovenstaande maatregelen mogelijk zijn om de effecten te analyseren via zowel de microdata als de voorbeeldsituaties. De duurverkortung, aanscherping referte-eis en vertraagde opbouw WW en de afschaffing van de IVA-uitkering gelden alleen voor nieuwe gevallen. Daarom nemen we deze twee maatregelen alleen in de voorbeeldsituaties mee. Vanwege databeperkingen wordt voor de eigen bijdrage Jeugd en de maatregel m.b.t. geneesmiddelen nog bezien hoe deze meegenomen kunnen worden in de analyses. De maatregel bestuurlijk akkoord Wlz nemen we niet mee in de analyse, omdat het nog onduidelijk is of, en zo ja hoe, dit akkoord een effect heeft op het besteedbaar inkomen van mensen. Ook nemen we de voorgenomen invoering van de eigen bijdrage in de forensische zorg niet mee in de analyse, vanwege databeperkingen.

Voor sommige maatregelen uit de bovenstaande lijst staat de vormgeving nog niet vast en zijn nog nadere keuzes nodig. Het gaat hierbij in ieder geval om de eigen bijdrage wijkverpleging, het vangnet voor de huishoudelijke hulp in de Wmo2015 en de selectie geneesmiddelen uit het basispakket. Er zijn meerdere manieren om deze maatregelen vorm te geven. Het kabinet zal zich de komende tijd buigen over de precieze invulling, waarbij ook deze analyse betrokken wordt. Om deze maatregelen toch mee te kunnen nemen wordt bij deze analyse een technische invulling gekozen. Door de mogelijke cumulatie van meerdere maatregelen is het niet haalbaar per maatregel voor meerdere varianten te kiezen, omdat hierdoor de uitkomsten van de analyse onoverzichtelijk worden. De

technische invulling zegt nadrukkelijk niets over de uiteindelijke vormgeving van de desbetreffende maatregelen.

Naast de kwantitatieve resultaten beschrijven we ook kwalitatief hoe de maatregelen effect hebben op zorgmijding en de toegang tot zorg. In de motie Stoffer c.s. wordt ook gevraagd de effecten van de maatregelen op kwetsbare groepen en burgers en schrijnende gevallen mee te nemen. Hoewel er geen eenduidige definitie is van kwetsbare groepen en schrijnende gevallen, geeft deze analyse naar verwachting een goed beeld van de groepen waarbij maatregelen cumuleren en het effect hiervan op het besteedbare inkomen. Waar mogelijk nemen we ook het effect op armoede kwalitatief mee.

Vervolg na analyse

Zoals gezegd is het belangrijk om de feitenbasis scherp te hebben met elkaar. Het kabinet is zich bewust dat de aangekondigde maatregelen forse effecten kunnen hebben op de inkomenspositie van mensen. De bovenbeschreven analyse geeft ons naar verwachting inzicht in bij wie de effecten cumuleren en hoe groot het effect is op het besteedbare inkomen. Deze inzichten kunnen worden gebruikt bij de vormgeving van de individuele maatregelen en het bredere inkomensbeleid. Het kabinet heeft daarnaast middelen vrijgemaakt voor specifieke ondersteuning, via de enveloppe tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken van € 350 miljoen (CA 33). De middelen uit deze enveloppe zijn vanaf 2027 beschikbaar.

Voor het zomerreces zullen de inhoudelijke resultaten volgend uit de analyse aan uw Kamer worden aangeboden. Vervolgens zal het kabinet een integrale weging maken hoe de enveloppe tegemoetkoming zorgkosten chronisch zieken (CA 33) het beste ingezet kan worden. Hierin neemt het kabinet mee hoe dit zich verhoudt tot de in deze brief genoemde maatregelen die aangrijpen op de zorgkosten van mensen. Deze weging vindt uiterlijk in augustus plaats, waarna het kabinet uw Kamer zal informeren.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
S.T.M. Hermans

De minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport,
W.R.C. Sterk

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.A. Vijlbrief

De minister van Werk en Participatie,
A.A. Aartsen

De staatssecretaris van Financiën,
E. Eerenberg